

Vår saksbehandler

Siv Lufall Fagerbekk, sfagerbekk@mil.no
+47, +47 23 09 66 77
FST/O DIV/J5/PL-SEK

Vår dato

2023-03-06

Vår referanse

2023/005478-002/FORSVARET/ 720

Tidligere dato

2023-01-30

Tidligere referanse

2022/2181-2/FD V 3/ART

Til

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO
NORGE

Kopi til

Svar på høring - forslag til endring av miljøbestemmelsene i anskaffelsesregelverket

Viser til brev, 30.01. 2023, ref 2022/2181-2/FD V 3/ART om innspill til høring fra Nærings- og fiskeridepartementet vedrørende forslag til endring av miljøbestemmelsene i anskaffelsesregelverket.

Forsvaret er generelt positiv til at regjeringen vil bruke anskaffelsesregelverket og skjerpe miljøkravene i offentlige anskaffelser for å fremme bærekraftig utvikling. Det er svært viktig at lovverk og forskrift driver forsvarssektoren i en mer miljøvennlig retning. Å bruke anskaffelsesregelverket for skjerping av miljøkrav samsvarer også med forsvarssektorens klima- og miljøstrategi, hvor ett av innsatsområdene er omlegging til sirkulærøkonomi og bærekraftige anskaffelser.

Forsvaret slutter seg også til høringsuttalelsene på denne høringen fra Forsvarsbygg og Forsvarsmateriell.

Kort om de tre forslagene som er på høring

Det første forslaget vil pålegge oppdragsgiver å stille miljøkrav i *enhver* anskaffelse med krav om miljø som tildelingskriterium (vekting minst 30 prosent).

I forslag to vil oppdragsgiver måtte stille miljøkrav på minst ett av trinnene i anskaffelsesprosessen. Oppdragsgiver plikter i tillegg å bruke miljø som tildelingskriterium (vekting minst 30 prosent) på områder med «ikke uvesentlig miljøbelastning».

For forslag tre skal oppdragsgiver enten stille miljøkrav til ytelsen eller bruke miljø som tildelingskriterium (vekting minst 30 prosent) for anskaffelser med «ikke uvesentlig miljøbelastning». En kombinasjon av miljøkrav og vekting kan kombineres.

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Vurdering

Forslag 1 og 2:

Med tildelingskriterier kan tilbud sammenlignes og rangeres. Høy vektning av miljø kan bidra til at det tilbudet som er best på miljø vinner. Risikoen kan også være at et tilbud med lavere pris og svake miljøegenskaper vinner (sammenlignet med tilbud som har høy pris og bedre større miljøgevinster). Vektning av miljøkrav anbefales ikke som hovedregel da det er risiko for at miljømål ikke nås. Ved et absolutt krav om 30 prosent vektning kan handlingsrommet for andre kriterier svekkes og føre til at kvalitet på det som anskaffes blir vektet uforholdsmessig lavt. I verste fall kan oppdragsgiver ende opp med en vare eller tjeneste som er av dårligere kvalitet og som heller ikke har oppnådd miljøgevinsten man ønsker. Forsvaret er helt avhengig av at anskaffelser ivaretar beredskap og opprettholdelse eller forbedring av operativ evne.

Vurdering av hva som bidrar til å redusere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger må gjøres for den enkelte anskaffelse. Markedsdialog er derfor viktig for å skape et godt kunnskapsgrunnlag om miljøbelastningen, hvilke miljøkrav som bør/kan stilles og for å skaffe et bilde av hvordan markedet utvikler seg og hva markedet er modent for nå og fremover. Miljøkrav i form av kriterier kan være hensiktsmessig i umodne markeder. I modne markeder vil ikke effekten bli den samme dersom alle leverandører kan innfri på kriteriene. I et modent marked vil absolutte krav gi muligheter for større klima- og miljøeffekt. I forslag 1 og 2, hvor vektning av kriterier er foreslått, vil det være modenheten i markedet som avgjør om miljøkrav bør være kriterier eller skal-krav. En kombinasjon er å foretrekke. I anskaffelser hvor stimulering til innovasjon er viktig vil tildelingskriterier være hensiktsmessig. Innovasjon og mer miljøvennlige løsninger for militært materiell er svært relevant. Som sektor vil krav til forsvarsindustri være avgjørende for å skape mer miljøvennlige løsninger. Igjen vil markedsdialog være vesentlig, og miljøkrav og/eller tildelingskriterium vil kunne ivaretas i forslag tre.

Forslag nummer en og delvis to fratar oppdragsgiver fleksibilitet når det gjelder *når* miljøkrav skal stilles samt *vektning*. Vår vurdering er derfor at forslag tre er bedre egnet til å oppnå miljøgevinster, for både modne og umodne markeder.

Forslag 3:

Dette forslaget er best egnet til å fremme klima og miljøhensyn da forslaget ivaretar viktigheten av å enten stille miljøkrav eller vekte miljøhensyn med 30 prosent, eller aller helst kombinere disse. Med forslag tre blir dagens bestemmelse skjerpet samtidig som innkjøpsfaglig fleksibilitet ivaretas. Flexibiliteten er viktig for oppdragsgiver for å gjøre tilpasninger og vurderinger i hver enkelt anskaffelse. Oppdragsgiver vil kunne stille miljøkrav der dette er *mest vesentlig*, for eksempel innenfor transport hvor utslippene er høye. NFD kan med fordel endre formuleringen «ikke uvesentlig miljøbelastning». Dette fordi formuleringen legger opp til bruk av skjønn for å vurdere størrelsen på miljøbelastningen hos hver enkelt innkjøper eller oppdragsgiver. Hvilke miljøkrav som blir satt vil avhenge av miljøhensyn som veier tyngst hos hver enkelt innkjøper. Dette kan skape utfordringer for tilbyderne når det kommer til dokumentasjon av positive miljøeffektene i sitt tilbud.

Det bør vurderes om begrepet «miljøhensyn» i forslagene skal defineres eller avgrenses nærmere. Dette fordi interessekonflikter vil oppstå (eksempelvis mellom bevaring av natur versus tilrettelegging for mer fornybar energi). I tillegg vil begrepet «miljøhensyn» bidra til bruk av skjønn hos den enkelte innkjøper, noe som er uheldig.

Kunnskap om hvordan man best ivaretar miljøhensyn på lovlig og effektiv måte er et hinder for gode krav, kriterier og oppfølging av kontrakter. Økt kompetanse gjennom eksempelvis hjelpemidler og veiledning sammen med strengere miljøkrav vil være et helt avgjørende for å oppnå miljøgevinster i offentlige anskaffelser. En veiledning bør derfor følge med den nye bestemmelsen.

Miljø som kontraktsvilkår vil være svært relevant i forsvarssektoren. Dette vil kunne bidra til at leverandører endrer seg i en mer miljøvennlig retning. Her kan opphevelse av kontrakt være relevant, eller sanksjoner.

Dokumentasjonskrav

Det skjer mye på området for dokumentasjon, rapportering og veiledning. Vår anbefaling er derfor at det bør legges opp til anerkjente metoder og verktøy for dokumentasjon på miljøkrav i anskaffelser. Dette vil gjøre evalueringen mer riktig og ressurseffektiv. Anerkjente metoder vil dessuten øke troverdighet og omdømme, og man vil i større grad unngå grønnvasking.

Anbefaling

Vår anbefaling er at NFD bør utrede forslag tre videre etter denne høringsrunden og sende ut en revidert høring.

Elisabeth Natvig

viseadmiral
sjef Forsvarsstaben

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
